

# የጠቅላይ ሚኒስትሩ መልካም ጀምር

ገብረ ሥላሴ አርአያ

ሚያዝያ 2010 ዓ/ም

ጠ/ሚ ዶ/ር ኣብይ የፌደራል እና የኦሮሚያ ክልል ባለስልጣናት በማስከተል በሶማሊያ ክልል የስራ ጉብኝት ማድረጋቸው በዜና ተመልክተናል። በሁለቱም ክልሎች ተፈጠሮ የቆየው ችግር በተመለከተ ጠ/ሚኒስትሩ እና የሁለቱም ክልሎች ፕሬዚዳንቶች ያደርጉት ንግግሮች ልብ የሚነካና ችግሩን ለመፍታት ቁርጠኝነት እንዳላቸው በግልፅ ለማሳየት የሞከሩበት ሆኖ አግኝቼዋለሁ። ችግሩን ከመፍታት አልፎ ለወደፊት እንዳይደገምም በህዝቦች መካከል የሰላም ወይይቶች ማድረግ ተገቢ እንደሆነም ባለስልጣናቱ እና ብስብስባው የተገኘው ተሳታፊዎች ሙሉ እምነት እንዳላቸው ገልጸዋል። በሁለቱም ህዝቦች የተፈጠረው ችግር የሚያሳዝን የሚያሳፍር እና ድጋሜ መስማት የማንፈልገው ክስተት ነው ሲሉም ገልጸውታል። አቶ ለማ እንዳሉት “መሬት አልጠበበንም”። እውነት ነው መች ተነካና! “ፀብ ከተፈጠረ ትራክተርና ዶዘር በመዋዋስ ላይ መሆን አለበት” በማለት ህዝቦቹ ወደ ነበሩበት እንዲመለሱ የፌደራል መንግስቱ አስፈላጊውን ሁሉ እንደሚያደርግ ጠ/ሚኒስትሩ ቃል ገብተዋል።

ይህ መልካም ጀምር እንደሆነ ተወስዶ አሁን አሳሳቢ መሆን ያለበት መሪዎቹ እንደገለጹት ችግሩን በተቻለ ፍጥነት ከመፍታት ጎን ለጎን ዘላቂ የሆነ ሰላም ለመፍጠርም በተለያዩ ደረጃዎች፣ በተለይም በህዝብ ለህዝብ ግኑኘት እና የሁለቱም ክልሎች የታችኛው እርከን የመንግስት መዋቅር (ወረዳዎች፣ ቀበሌዎች) ያሉ ስራ አስፈጻሚ አካላት ብህግ ማእቀፍ ስር ቀጣይ የሆነ ግንኙነት በመፍጠር ሁሉም ወደ ነበረበት ሰላማዊ ሁኔታ ለመመልስ ጥረት ቢደረግ መልካም ነው። ይህ ይፈጸም ዘንድ የላይኞቹ (በተለይም የክልሎች) ባለስልጣናት ቁርጠኝነት ይጠይቃል። በመሪዎቹ የተባለው ሁሉ እንደሚፈጸም ተስፋ እያደረግን በሱማሌ እና በአሮሞ ብሄሮች መካከል ከተፈጸመው አሳዛኝ ጭፍጨፋ፣ ግጭትና መፈናቀል በተጨማሪ በሻሸመኔ፣ ምዕራብ እና በአንዳንድ የኦሮሚያ አካባቢዎች የአማራ፣ የደቡብ ብሄሮች እና የትግራይ ተወላጆች ላይ ያነጣጠረ ጥቃት ፣ ግድያ፣ ዝርፊያና መፈናቀል ተፈጽመዋል አሁንም በእስር ያሉ ብዙዎች እንደሆኑ ምንጮች ከነ ስም ዝርዝር ማውጣታቸው ስለሚታወቅ እነ አቶ ለማ እና የፌደራል መንግስቱን ጠ/ሚኒስትር የሆኑት አቶ ኣብይ በነካ እጃቸው የጥረታቸው አካል ሊያደርጉት ይገባል እንላለን።

ይህንን የሰላም ጥረት በአይናቸው ያዩ ምክትል ጠ/ሚኒስትር ደመቀ መኮነንስ ከዚህ ትምህት ወስደው ድርጅታቸው ብአዴን የሚያስተዳድረው ክልል ውስጥ በተደጋጋሚ ለተፈጸመው ብሄርን ለይቶ የማጥቃት አሳፋሪ ተግባር ተመሳሳይ እርምጃ ለመውሰድ የሞራል ብቃቱ ይኖራቸው ይሆን?

እንደሚታወቀው ካለፉት ሶስት አመታት ጀምሮ በአማራ ክልል ነዋሪ የሆኑ የትግራይ ተወላጆች እና ቅማንቶች ላይ ከፍተኛ ጉዳት ደርሰዋል። ብሄርን ለይቶ ማጥቃት፣ መግደል እና መዝርፈ. ብቻ ሳይሆን ወደ ሃያ ሺ የሚጠጋ ህዝብ እድሜው ሙሉ ከኖረበት ከቀየው (ከጎንደር፣ ስሜን እና ምዕራብ ጎንደር፣ በቅርብም በቆቦ፣ ወልዲያ፣ መርሳና ሌሎች ቦታዎች) ተፈናቅሎ ሱዳን እና ትግራይ መግባቱ ይታወቃል። እንደሚታወቀው የክልል መንግስት የችግሩ ስለባ የሆኑት ወገኖችን ለማቋም፣ ወደ ቀያቸው ለመመለስ አሊያም ለማገዝ ምንም አይነት ያደርገው ጥረት የለም። በመሆኑም እድሜያቸው ሙሉ ጥረው ግረው የፈጠሩትን ሃብት ተነጥቀው ዛሬ በትግራይ ከተሞች ቀበሌዎች የእርዳታ እህል ለመቀበል ተሰልፈው የሚውሉ አያሌ ዜጎች አሉ። ችግሩ በጠራራ ጸሃይ እና በባለስልጣኖቹም ጭምር የተፈጸመ መሆኑ እየታወቀ የአማራ ክልል መንግስት ለደረሰው ጉዳት እውቅና

የሰጠው እጅግ ዘግይቶ ከመሆኑም በላይ አንድም ተጠያቂ ያደርገው አካል የለም። ጥልቅ ተሃድሶው ተጠያቂነትን የሚጨምር አልነበረም። ይህ ብቻም አይደለም የችግሩ ሰለባ የሆኑትን ዜጎች ለማቋቋም ይቅርና በቀያቸው ተመልሰው በሰላም ለመኖር ከክልሉ ምንም አይነት ዋስትና ባለማግኘታቸው ምክንያት የተፈጠረውን መረጋጋት ተማምነው ወደ ቀያቸው ያልተመለሱ እጅግ በጣም ብዙ ናቸው።

ይህ በእንዲህ እንዳለ የፈደራል መንግስቱም ምንም ነገር ያልተፈጸመ ያክል ጉዳዩን አድብስብሶ አልፎታል። በመሆኑም የችግሩ ሰላብ የሆኑት በሺዎች የሚቆጠሩ የትግራይና የቅማንት ብሄር ተወላጆች ፍትህ አላገኙም ብቻ ሳይሆን የችግር ፈጣሪ የሆኑ ግለሰቦችም፣ ቡድኖች እና የመንግስት ባለስልጣናት በህግ ለመጠየቅ ድፍረት አላገኘም። ይባስ ብሎ ለአስራ አንድ የፌደራል የጸጥታ አባላት ግድያ እና ለብዙ ንጹሃን ዜጎች መገደልና መፈናቀል ዋና ተጠያቂ የሆነው ኮ/ል ደመቀን ነፃ ከመልቀቅ አልፎ እንደ ጀግና በአማራ ክልል ቴሌቪዥን ማቅረባቸው ይታወሳል። ጭራሽ የክልሉ መንግስት ጥብቅና እንደቆመለት በግልጽ ተናግረዋል። እንዲህ አይነት ፍትህ በጠፋበት ሁኔታ ቢያንስ የአስራ አንዱ መዋቾች የጸጥታ አባላት ቤተሰቦች ግለሰቡ ላይ የሆነ ጉዳት ቢያደርሱ የሚጠይቃቸው ህግ ይኖር ይሆን? በምን ሂሳብ? አስራ አንድ አባወራዎች ሲሞቱ ስንት ጧሪ ያጡ ልጅና ቤተሰብ ትተው እንደሄዱ መገመት አይከብድም። ይህ ፍትህ ማጣትና ተጠያቂነትን እና የህግ የበላይነትን ያለመኖር ጥሩ ማሳያ ነው።

ከትግራይ ክልል መንግስት እና ከህወሓት መንደርም በተደጋጋሚ እንደተገለጸው የዚህ የዛ ብሄር ተብሎ የሚፈታ ችግር እንዳማይኖር ነው። እንደ ክልሉ መንግስት አባባል ከሆነ በአጠቃላይ ስርአቱ አደጋ ላይ ስለሆነ በትግራይ ብሄር ለደረሰው ከባድ ጉዳትም በአገር ደረጃ በሚደረግ ጥረቶች ችግሩን ለመፍታት ይሰራል የሚል እንደምታ ያለው በመሆኑ ጉዳት የደረሰበት ህዝብ የሚጮህለት አካል አልተገኘም። በርግጥ በአማራ ክልል ለሚፈጠር ችግር ግንባር ቀደም ተጠያቂና የችግሩ ፈቺ መሆን ያለበት ብአዴን ቢሆንም፣ ብሄሩን እወክላለሁ የሚለው ህወሓት ከክሉ ውጭም ቢሆን ብሄሩ ሲጠቃ ዝም ብሎ ማየት አለበት ማለት አይደለም። እንደዚህ ከሆነ የብሄር ውክልና ያለው ድርጅት መኖሩ አስፈላጊነቱ አይታየኝም። ለምሳሌ የአማራ ክልል መንግስት በጉራ ፈርዳና አካባቢው በብሄሩ ተወላጆች ላይ ለደረሰው ጥቃትና መፈናቀል አሳሰበት ጉዳዩን ፓርላማ ድረስ በማምጣትና ምርመራ እንዲደረግበት በማስቻል በአጥፊ ባለስልጣናትና የጸጥታ አካላት ላይ እስከ እድሜ ልክ እስራት የሚደርስ የፍርድ ብያኔ ለማሰጠት መብቃቱ እወክላለሁ ለሚለው የአማራ ብሄር ህዝባዊ ውግንናውን እስከ የት ድረስ እንደሚሄድ በተግባር አስመስክረዋል። ህወሓት ተመሳሳይ ተግባር ቢፈጽም ሓጢያቱ ምኑ ላይ ይሆን?

እርግጥ ነው የትግራይ ህዝብም ሆነ የሌላው ህዝብ ዋስትና የሚያገኘው ህገ መንግስትና የህግ የበላይነት ከተከበረ ብሎም በየደረጃው ተጠያቂነት ካለ ብቻ ነው። ነገር ግን ይህ በሌለበት ሁኔታ እና በየክልሉ ያሉ መንግስታት ህገመንግስቱን እየጣሱ የጥፋቱ አካል በሆኑበት ሁኔታ ላይ ሆነን ነው እያወራን ያለነው። እነዚህ ክልሎች በክልላቸው ውስጥ የሚኖር ዜጋ ሁሉም በእኩል አይን አይተው ህገመንግስታዊ መብቱ የሚጠብቁለት ቢሆን ኖሮ ይህ አይነት ጥያቄ ባልተነሳ ነበር። ነገሩን ለማሳጠር ዛሬ በጠቅላይ ሚኒስትሩ አጃቢነት ከተጀመረው የኦሮሚያና የሱማሌ ክልሎች የሰላም ጥረት የአማራ ክልል የሚወስደው ትምህርት ሊኖር ይገባል። አቶ ለማ እና አቶ አብዲ ሲያደርጉት የቆዩና አሁንም የቀጠሉበት ጥረት ለማድረግ የሚጠይቀው ቅድመ ሁኔታ ቢኖር የተሸረሸረውን ሁሉንም ህዝቦች በእኩል የማየት ህዝባዊ እምነትን ወደ ቦታው መመለስ፣ ለፍትህና ለሰላም ሙሉ ተነሳሽነት መኖር፣ ከገቡበት እልህ ወጥቶ ስለ አገርና ዘላቂነት ማስብ ብቻ ነው።

ቸር ይግጠሙን!